

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	Facultatea de Litere
1.3 Departamentul	Literatură maghiară
1.4 Domeniul de studii	Limbă și literatură
1.5 Ciclu de studii	Licență
1.6 Programul de studii/ Calificarea	LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ (în limba maghiară)

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	LLM1161 Istoria literaturii maghiare. Evul mediu și renașterea; Filologie (în limba maghiară)							
2.2 Titularul activităților de curs	Lect. dr. Farmati Anna							
2.3 Titularul activităților de seminar	Lect. dr. Farmati Anna, Prof. dr. Gábor Csilla							
2.4 Anul de studiu	1	2.5 Semestrul	1	2.6 Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	Conținut	DS
							Obligativitate	Obl.

3. Timpul total estimat (ore pe semestru/activități didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	5	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar	3
3.4 Total ore din planul de învățământ	70	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar	42
Distribuția fondului de timp					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					26
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					10
Pregătire seminarii/laboratoare/proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					16
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități.....					0
3.7 Total ore studiu individual	56				
3.8 Total ore pe semestru	126				
3.9 Numărul de credite	5				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	•

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 de desfășurare a cursului	Proiector, calculator, boxe pentru materiale audio, xerocopii
5.2 de desfășurare a seminarului	Proiector, calculator, boxe pentru materiale audio, xerocopii

6. Competențe specifice acumulate

ISTORIA LITERATURII

Competențe profesionale	<p>C4.2 Explicarea formelor de evoluție a literaturii materne (epoci, curente, genuri etc.) și interpretarea fenomenului literar în context istoric și cultural. Explicarea unor concepte cheie în înțelegerea literaturii materne, precum și interpretarea textului folcloric</p> <p>C4.2 Relaționarea textelor și contextelor diverse, operarea cu tehnicile de analiză textuală. Abordarea din diverse perspective interpretative a unui text literar precum și aplicarea conceptelor și metodelor etnologiei și antropologiei culturale în investigarea fenomenelor de cultura populară.</p> <p>C4.2 Interpretarea și evaluarea critică a fenomenului literar al culturii materne și al culturii populare corespunzătoare, în contexte diferite.</p> <p>Formularea, în cadrul unor proiecte profesionale, a unui punct de vedere profesional, asupra fenomenului literar, pornind de la pozițiile exprimate în textele de critică și istorie literară precum și asupra textelor folclorice, pornind de la bibliografia de specialitate.</p> <p>Elaborarea unui discurs oral/scriș complex, bogat lexical și sintactic, articulat precis din punct de vedere logic pe o temă de istoria literaturii materne sau folclor</p>
Competențe transversale	<p>CT2 Relaționarea în echipă; comunicarea interpersonală și asumarea de roluri specifice.</p> <p>CT3 Organizarea unui proiect individual de formare continuă; îndeplinirea obiectivelor de formare prin activități de informare, prin proiecte în echipă și prin participarea la programe instituționale de dezvoltare personală și profesională.</p>

7. Obiectivele disciplinei (conform grilei de competențe specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	•
7.2 Obiectivele specifice	•

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere – cerințe și metode. Probleme de periodizare în istoria literaturii. Noțiunea de literatură în evul mediu și cultura renascentistă.	<ul style="list-style-type: none"> – forumuri noiuni – expunere – explicații – analogii 	
2. Cultura cititului în evul mediu: ce și cum se citea? Citirea de texte și de imagini. Codice și alte manuscrise.	<ul style="list-style-type: none"> – comparație – expunere – sistematizare 	
3. Literatura evului mediu. Fondul european al literaturii maghiare medievale; diversitatea modalităților de a întocmi texte (<i>imitatio, compilatio</i>), genuri, structuri specifice.	<ul style="list-style-type: none"> – expunere – explicații – szemléltetés – observare 	
4. <i>Septem artes liberales</i> : simbolică și ereditate culturală antică. Noțiunea frumosului: estetică medievală oglindită în literatura patristică și scolastică.	<ul style="list-style-type: none"> – explicații – narațiune – sistematizare – observare 	
5. Historiografia maghiară medievală: sunt oare cronicile credibile? Amprenta tradiției epice orale în operele scrise, metode de reconstruire. Convenții tipologice și tradiția antichității. Anonymus: <i>Gesta Hungarorum</i> . straturi istorice în <i>Cronica pictată</i> .	<ul style="list-style-type: none"> – expunere – explicații – problematizare 	
6. Legenda – tipologie și funcții, aspecte filologice, retorice și istorice. Noțiuni de hagiografie. Sfinții casei Árpád și legendele lor.	<ul style="list-style-type: none"> – expunere – explicații – descriere 	
7. Tipologia și poetica imnului bisericesc. Liturgia orelor ca „loc” al imnului medieval. Problema latinității.	<ul style="list-style-type: none"> – expunere – narațiune – interpretare de texte 	
8. Mistica – limbaj și crearea imaginilor în texte medievale: în imnuri și exemple și în alte genuri literare.	<ul style="list-style-type: none"> – explicații – demonstrație 	
9. Sistemul retoricii antice și recepția lui în predicele medievale. Tipuri de predici importante: <i>homilia</i> și	<ul style="list-style-type: none"> – expunere – demonstrare 	

<i>sermo</i> . Omiletica lui Augustinus (<i>De doctrina christiana</i>) și exemple de <i>ars praedicandi</i> .	– explicații	
10. Literatura în limba maghiară: poziția limbii materne (<i>lingua vernacula, lingua vulgaris</i>); texte de limbă maghiară și codicele. Măsura adaptării a unor texte europene.	– explicații – descriere – observare	
11. Poezie seculară de limbă maghiară în evul mediu: teme, poetică, genuri literare.	– descriere – explicații – observare	
12. Renașterea: umanismul european; recepția operei lui Erasmus în Ungaria (Vitéz János, Jacobus Piso, Nicolaus Olahus, Komjáthy Benedek, Pesti Gábor, Sylvester János).	– demonstrare, descriere – explicații	
13. Cultura poetică a lui Janus Pannonius: <i>imitatio, aemulatio</i> în poezia neolatină umanistă. Epigrame și elegii despre condiția poetului: <i>De amygdalo in Pannonia nata, De arbore nimium foecunda</i>	– expunere – explicații – problematizare	
14. Janus Pannonius – și mituri literare (cultul orașului Várad, Vitzé János, epitafuri)	– explicații – demonstrație	
<ol style="list-style-type: none">1. Szili József: Az irodalomfogalmak rendszere, Bp., 1993.2. Klaniczay Gábor (szerk.): Európa ezer éve. A középkor, Bp., 2004, I., 12–24, 117–132, 313–323, II, 9–22.3. Mezey László: Deákosság és Európa, Bp., 1979.4. Bartók Zsófia Ágnes – Horváth Balázs szerk. Írások a Pray-kódexről, Argumentum, Budapest, 2019, 7-17., 65-74.5. A Pray-kódex: https://www.youtube.com/watch?v=XrfrmQPhxdU6. Redl Károly (szerk.): Az égi és a földi szépről, Bp., 1988.7. Umberto Eco: Művészet és szépség a középkorban, Bp., 2002.8. Nemerényi Előd: Latin Szentírás-magyarázat: 11. század: Szent Gellért: Deliberatio = A magyar irodalom története I, szerk. Jankovits László, Orlovsky Géza, Bp., 2007, 49–58.9. Horváth Gábor: Anonymus feledésbe merül. P-nek mondott mester gestája, kora és Pusztaszer, Gerhardus Kiadó, Szeged, 202010. Kristó Gyula: Magyar historiográfia I. Történetírás a középkori Magyarországon, Bp., 2002, 41–88.11. Peter Brown: A szentkultusz kialakulása és szerepe a latin kereszténységben, Bp., 1993.12. Klaniczay Tibor – Klaniczay Gábor: Szent Margit legendái és stigmái, Bp., 1994.13. Klaniczay Gábor: Az uralkodók szentsége a középkorban, Bp., 2000.14. Szunyog X. Ferenc: A szent zsolozsma, Bp., 1941. (internetes változat: www.ppek.hu)15. Madas Edit: Középkori prédikációirodalmunk történetéből: A kezdetektől a XIV. század elejéig, Debrecen, 2002.16. Horváth János: A magyar irodalmi műveltség kezdetei Szent Istvántól Mohácsig, Bp., 1931.17. Lázcs Sándor: Apácaműveltség Magyarországon a XV–XVII. század fordulóján Az anyanyelvű irodalom kezdetei, Balassi Kiadó, Budapest, 201618. Bartók Zsófia Ágnes: Egyházi férfiak magyar nyelvű szövegei – A Pray-kódextől az Érdy-kódexig, Argumentum, Budapest, 202119. Tarnai Andor: „A magyar nyelvet írni kezdik”: Irodalmi gondolkodás a középkori Magyarországon, Bp., 1984.20. Balázs János: Hermész nyomában, Budapest, 1987.21. Tarnóc Márton: Mátyás király és a magyarországi reneszánsz, Bp., 1994.22. Jankovits László: Accessus ad Janum: A műértelmezés hagyományai Janus Pannonius költészetében, Bp., 2002.		
8.2 Seminar		Observații
1. A középkori (magyar) kódex. Olvasási gyakorlat (Domonkos-kódex: Szent Domonkos legendája; Debreceni kódex: <i>Szent Vazul legendája. Kis karácsonyi predika</i>)	explicații conversație discuție colectivă lectură	
2. Államalapítás és irodalmi kultúrateremtés – Szent István-i (kon)textusok 2. István király kultusza és középkori irodalmi műfajok meghonosodása a magyarországi irodalomban	prezentare, explicații, discuție colectivă, lectură, interpretare de texte, problematizare	

3. Államalapítás és irodalmi kultúrateremtés – Szent István-i (kon)textusok. 1. Legendaváltozatok és politikai üzenetek	prezentare, explicații, discuție colectivă, lectură, problematizare	
4. Hagiográfiai motívumok és műfajok: Árpád-házi Szent Margit a középkor magyarországi irodalmában – szentségi kritériumok, hagiográfiai motívumok, a csodaelbeszélések retorikája	prezentare, explicații, comparație, discuție colectivă	
5. Himnuszköltészet: Az Ómagyar Mária-siralom; más Mária-himnuszok (Festetics-kódex)	prezentare, explicații, analiză structurală, discuție colectivă	
6. Zsolozsmahimnuszok fordításai: szimbolizmus, versforma, poétizált teológia, műfajvariánsok –	prezentare, explicații, analiză structurală, discuție colectivă	
7. Történeti irodalom és „poézis”. Szent László-történetek: monda, legenda vagy krónika?	prezentare, explicații, analiză structurală, discuție colectivă	
8. Temesvári Pelbárt és a középkori magyarországi prédikációírás – retorikai és strukturális elemzés	explicații conversație discuție colectivă lectură	
9. Az allegorikus beszédmód: Traktátus a mennyországról (<i>Sándor-kódex</i>)	prezentare, explicații, discuție colectivă, lectură, interpretare de texte, problematizare	
10. Mese és spiritualitás, példázat és misztika: a túlvilág (<i>Exemplum mirabile</i>)	prezentare, explicații, discuție colectivă, lectură, problematizare	
11. Az első magyar drámai irodalmi próbálkozások (<i>Három köröstyén leány</i>)	prezentare, explicații, comparație, discuție colectivă	
12. A magyarországi erasmista irodalom értékvilága: Sylvester János, Pesti Gábor, Oláh Miklós	prezentare, explicații, analiză structurală, discuție colectivă	
13. Az itáliai humanizmus iskolájában: retorika és filozófia. <i>Ad animam suam</i>	prezentare, explicații, analiză structurală, discuție colectivă	
14. Janus Pannonius panegyrikusai – a Renatus-költemény	prezentare, explicații, analiză structurală, discuție colectivă	

Bibliografie pentru seminar:

1. A középkori kódexekről: Madas Edit, *Írás, könyv és könyvhasználat a középkori Magyarországon (1000–1526)* = Madas Edit–Monok István, *A könyvkultúra Magyarországon a kezdetektől 1800-ig*, Bp., 2003, 11–88. Csapodi Csaba – Tóth András – Vértesy Miklós, *Magyar könyvtártörténet*, 1987.
2. Állandóan használható honlap: <http://nyelvemlekek.oszk.hu>
3. Thoroczkay Gábor: Szent István legendái a 19 – 20. századi tudományos kutatások fényében = Ernst-kódex. Tanulmánykötet, Országos Széchényi Könyvtár – Pannonhalmi Főapátság, Budapest – Pannonhalma, 2016, 51 – 82.
4. Klaniczay Gábor: Az uralkodók szentsége a középkorban. Magyar dinasztikus szentkultuszok és európai modellek, Balassi Kiadó, Budapest, 2000, 108 – 133.
5. Legende – a Historisches Wörterbuch der Rhetorik címszava. Vagy a MAMÜL-szócikk
6. Havas László: *A Szent István-i Intelmekről a II. Rákóczi Ferenc-féle Treatus de potestate-ig* = Havas László és Tegye Imre szerk. *Classica Mediaevalia Neolatina V*, Debrecen, 2010, 25–34.
7. Dobszay László: Az ország patrónusainak liturgikus tisztelete a középkori zsolozsmában = A magyar szentek tisztelete és ereklyéi. (Szerk. Cséfalvy Pál és Kontsek Ildikó). Esztergom, Keresztény Múzeum, 2000, 96–106.
8. Martinkó András: Az Ómagyar Mária-síralom hazai és európai tükrében, Bp., 1988.
9. Vizkelety András: A Leuveni-kódex és az Árpád-kori prédikációirodalom = Gábor Csilla (szerk.), *Mindennemű dolgok változása. Hagyományok, források, távlatok*, Kolozsvár, 2004, 11–24.
10. Babits Mihály (ford., kísérő tanulmány): *Amor sanctus*, Kolozsvár, 1996.
11. Gábor Csilla: Az alter Orpheus himnuszai a szent keresztéről = Uő., *Laus et polemia. Magasztalás és vetekedés középkori kora újkori szövegtípusokban*, Debrecen-Kolozsvár, 2015, 13–29.
12. Hymne – a Historisches Wörterbuch der Rhetorik címszava, magyar fordítás: Lk.k.t. 2001/5, 63–68.
13. Szovák Kornél: Szent László alakja a korai elbeszélő forrásokban (A László-legenda és a Képes Krónika 139. fejezete forrásproblémái). *Századok*, 134. (2000) 117–145.
14. V. Kovács Sándor, *Temesvári Pelbárt és a skolasztika bomlása* = Uő., *Eszmetörténet és régi magyar irodalom*, Bp., 1987, 185–226. Tarnai Andor, „*A magyar nyelvet írni kezdik*”. *Irodalmi gondolkodás a középkori Magyarországon*, Bp., 1984, 257–266.
15. Madas Edit: Középkori prédikációirodalmunk történetéből. A kezdetektől a XIV. század elejéig, Debrecen, 2002.
16. Kelemen János: Az allegória poétikája = Uő. A Szentlélek poétája, Kávé Kiadó, Budapest, 28 – 38.
17. Umberto Eco: Szimbólum és allegória = Uő. Művészet és szépség a középkori esztétikában, Európa Könyvkiadó, Budapest, 2007, 104 – 148.
18. Madas Edit: „Ne kíméld a béka szalonnát!” – irodalmi körkép a késő középkorból – az ájtatossági irodalomtól a tojásos tézista receptjéig; előadás KönyvtÁrlat II./1. 2012-09-27
19. Bodó Márta: Egyház és színház. A liturgikus dráma és misztériumjáték drámaelméleti alapjai. Verbum. Kiadó, Kolozsvár, 2012
20. Dömötör Adrienne: Három körösztény leány. Az első magyar nyelvű dráma, Balassi Kiadó, Budapest, 2018
21. Ács Pál: A magyar irodalmi nyelv két elmélete: az erasmista és a Balassi-követő; Erasmus és a 16. századi értelmiség = „Az idő ósága”: Történetiség és történetiszemlélet a régi magyar irodalomban, Budapest, Osiris, 2001, 13–31., 105–110.
22. Jankovits László: Accessus ad Janum. A műértelmezés hagyományai Janus Pannonius költészetében, Bp., 2002 http://www.januspannonius.hu/html/jp_eloszo.htm
23. Szentmártoni Szabó Géza: Parthenope veszedelme. Újdonságok a Janus Pannonius-filológia köréből. Cédrus Művészeti Alapítvány – Napkút Kiadó, Budapest, 2010
24. Dalloul Zaynab: Adalékok Janus Pannonius dicsőítőműveinek értelmezéséhez* Kommentár helyett (az MTAK repozitóriumban elhelyezett kutatási beszámoló, 2018)

Lista textelor pentru proba de recunoașterea textelor la examen :

Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalom történetéhez. Középkor, szerk. Madas Edit, Bp., 1992.

I. Evul mediu

Textele medievale se găsesc și pe internet (Culegerea de texte redactată de către Madas Edit) Se poate folosi și culegerea: *A magyar középkor irodalma*, Bp., 1984

- Halotti Beszéd
- Ómagyar Mária-síralom
- Szent István király intelmei Imre herceghez
- Szent István király három legendája és Intelmei
- Szent László király legendája
- Szent Margit legendája, 1510
- Szent Ferenc legendája (részletek; Jókai kódex, 1440 körül)
- Barlám és Jozafát legendája (Kazinczy-kódex)

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunităților epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

În conformitate cu standardele ARACIS, departamentul are o colaborare continuă cu reprezentanții mediului socio-economic și profesional, mai ales cu Inspectoratul Școlar Județean.

FILOLOGIE

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	C4.1, C4.2, C4.4, C4.5, C4.6. Alegerea independentă a subiectului decercetare; orientare în activitatea științifică (întocmirea bibliografiei, planului de cercetare etc.) Folosirea adecvată noțiunilor și limbajului de specialitate Orientare critică în domeniul metodelor de cercetare
Competențe transversale	CT3 Organizarea unui proiect individual de formare continuă; îndeplinirea obiectivelor de formare prin activități de informare, prin proiecte în echipă și prin participarea la programe instituționale de dezvoltare personală și profesională

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none">Introducere în metodologia cercetării. Având în vedere faptul că acest curs presupune implicare activă cu caracter practic, prezența la curs este obligatorie.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none">Idem.

8.1 Seminar: 1 seminar /săptămână	Metode de predare	Observații
1. Studiul literar și filologia. Surse de referință și folosirea lor: manuale, bibliografii, dicționare specializate, periodic de specialitate	Expunere frontală, exemple, conspect powerpoint.	
2. Bazele orientării în biblioteci (căutarea în cataloage, tipuri de cataloage, informații practice) Istoria fondurilor vechi ale bibliotecilor clujene A kolozsvári könyvtárak régi kollekciónak története. Arhive.	Expunere frontală, exemple, conspect powerpoint.	
3. Noțiuni de bază de istoria cărții și a tipografiei.	Expunere frontală, exemple, conspect powerpoint.	
4. Noțiuni de bază de textologie. Notele de subsol, genuri ale textelor științifice (studiu, eseu, recenzie, critică etc.).	Expunere frontală, exemple, conspect powerpoint.	
5. Îngrijirea textelor: metode, ediții. Ediția critică și edițiile populare. Ediția facsimile.	Expunere frontală, exemple, conspect powerpoint.	
6. Ediții digitale și online.	Expunere frontală, exemple, conspect powerpoint.	
7. Noțiuni de paleografie și exercițiu de citire a manuscriselor vechi.	Expunere frontală, exemple, exercițiu	

	individual și în grup.	
Bibliografie: Umberto Eco, <i>Hogyan írjunk szakdolgozatot?</i> , Bp., 1991. Hargittay Emil (szerk.), <i>Filológia: Bevezetés a régi magyarországi irodalom filológiájába</i> , Bp., 2003. Kecskeméti Gábor, Tasi Réka, <i>Filológia és textológia a régi magyar irodalomban</i> , Miskolc, 2012. http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Bevezets_az_irodalomtudomnybaV2/index.html		

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
curs	Informare, capacitate de a analiza, de a interpreta	Examen scris din materia cursului și a seminarului. (Înainte examenului fiind proba de recunoaștere a textelor menționate în fișa disciplinei.)	70
seminar	Informare, capacitate de a analiza, de a interpreta	Examen scris, lucrare predată la termen. Condiția participării la examene este susținerea unui prelegeri și elaborarea unei lucrări (tema fiind acordat cu responsabilul de seminar).	30
seminar filologie	cunoașterea terminologiei, informațiilor de bază	examen scris	75 %
	Aplicarea cunoștințelor	portofoliu	25 %

10.6 Standard minim de performanță:

- Cunoașterea textelor comentate (personaje, fenomene fără amănunte)
- capacitatea de a face relații între texte și fenomene
- Capacitatea de problematizare a unor fenomene de istorie literară
- Cunoașterea bibliografiei (cel puțin jumătate din titluri)
- Seminar: o prezentare sau referat, lucrare elaborată individual, cunoștințe de bază și interpretarea critică ale temelor dezbătute
- Participare activă în activitatea grupului

Ponderea notelor:

ISTORIA LITERARĂ $\frac{3}{4}$

FILOLOGIE $\frac{1}{4}$

Data completării 14. 03. 2023	Semnătura titularului de curs 	Semnătura titularului de seminar
Data avizării în departament 15.03.2023	Semnătura directorului de departament 	
Data avizării la Decanat 30.04.2023	Semnătura Prodecanului responsabil 	Ștampila facultății

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 3
400202, Cluj-Napoca
Tel: 0264 532238
Fax: 0264 432303
E-mail: lett@lett.ubbcluj.ro